

M a r i a S z y m a ń s k a
ORCID: 0000-0001-5244-5966
Akademia Ignatianum w Krakowie

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Wartości w życiu publicznym – Values in public life”, Limanowa, 27–28 września 2018 roku

A Report of the International Scientific Conference:
“Values in Public Life”, Limanowa,
September 27–28, 2018

W dniach 27–28 września 2018 roku w Limanowej odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Wartości w życiu publicznym – Values in public life”. Była ona zorganizowana przez następujące podmioty: Starostwo Powiatowe w Limanowej, Katedrę Andragogiki i Aksjologii Pedagogicznej Akademii Ignatianum w Krakowie, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN w Warszawie, Towarzystwo Naukowe Educare oraz Zespół Szkół im. Józefa Piłsudskiego w Limanowej. Pośród jednostek międzynarodowych – naukowych zaznaczających swój udział w konferencji znalazły się: International Islamic University – Malaysia, Uniwersytet Narodowy „Politechnika Lwowska” – Ukraine, Uniwersytet Katolicki we Lwowie – Ukraine, Hellenic Open University – Greece, University of New Brunswick, Fredericton – Canada, Vilnius University Faculty of Philosophy Institute of Educational Science, The Hryhorii Skovoroda’s Pereyaslav-Khmelnytskii State Pedagogical University – Ukraine, National Academy of Internal

SPI Vol. 22, 2019/1
ISSN 2450-5358
e-ISSN 2450-5366

Affairs – Kyiv, Ukraine. Natomiast ośrodkami naukowymi w Polsce były: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN w Warszawie, Akademia Ignatianum w Krakowie, Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieyszтора w Pułtusk, Towarzystwo Naukowe Educare.

Komitet Naukowy Konferencji stanowili: prof. dr hab. Maria Helena Trindade Lopes, New Univeristy of Lisbon, Portugalia; prof. dr Anna Hamling, University of New Brunswick, Fredericton Canada; prof. dr Isabel Almeida, New Univeristy of Lisbon, Portugalia; prof. dr hab. Zbigniew Marek SJ, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; prof. dr hab. Maria Szwed, Uniwersytet Katolicki we Lwowie, Ukraina; Ph.D, prof. nadzw. Myroslava Duzha-Zadorozhna, Uniwersytet Narodowy „Politechnika Lwowska”, Ukraina; dr hab. Teodozja I. Rzeuska, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, Polska; dr hab. Mirosława Pindór, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska; ks. dr hab. Norbert Mojżyn, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska; dr hab. Anna Walulik, prof. AIK, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; dr Ronaldo G. Gurgel Pererira, New Univeristy of Lisbon, Portugalia; dr Maria de Fátima Rosa, New Univeristy of Lisbon, Portugalia; dr Krzysztof Biel SJ, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; dr Aneta Kamińska, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; dr Magdalena Ciechowska, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; dr Dominika Żukowska-Gardzińska, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska; dr Maria Szymańska, Akademia Ignatianum w Krakowie, Polska; dr Joanna Popielska-Grzybowska, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, Polska; dr Jadwiga Iwaszczuk, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, Polska; dr Ewa Tomaszewska, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska.

Celami konferencji były: pogłębienie znaczenia wartości w życiu publicznym na poziomie jednostkowym – osobowym i społecznym; integracja środowiska akademickiego z różnymi środowiskami życia edukacyjno-kulturowo-społecznymi w wymiarze międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Stąd też udział wielu

różnych instytucji angażujących się w organizację tej konferencji. Poza ośrodkami akademickimi na szczególną uwagę zasługuje włączenie się w tę inicjatywę Starostwa Powiatowego w Limanowej oraz Zespołu Szkół nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Limanowej. Program konferencji został skonstruowany zgodnie z zasadami metodologicznymi przyświecającymi doborowi odpowiednich treści w sekwencji czasowej zamykającej się w dwóch dniach. Pierwszy dzień konferencji 27 września 2018 roku został otwarty przez Starostę powiatu limanowskiego – Jana Puchałę, dyrektora wymienionej placówki – Joannę Rudek, która udzieliła gościny uczestnikom konferencji, ks. prof. dra hab. Zbigniewa Marka SJ oraz dr Marię Szymańską. Wykład wprowadzający w tematykę konferencji został zaprezentowany przez ks. prof. dra hab. Zbigniewa Marka SJ oraz dr M. Mólkę z Akademii Ignatianum w Krakowie. Ukierunkowany na wartości i formację człowieka, stanowił punkt wyjścia dla poruszanej problematyki. Naświetlał rozumienie i znaczenie wartości, ich integralność w rozwoju, wychowaniu i formacji osoby, oraz społeczeństwa. Wskazywał na klasyfikacje wartości – dobra:

- materialne: majątek, życie, zdrowie itd.
- duchowe: wiedza, moralność, prawo, religia, sztuka itd.
- podstawowe: małżeństwo, rodzina, gospodarka rynkowa, demokracja, państwo itd.
- wieczne (nieprzemijające): prawda, dobro i piękno.
- religijne: Bóg, wieczność, nieśmiertelność, życie wieczne z Bogiem itd.

Prelegenci wydobyli ogromne znaczenie wartości duchowych w kształtowaniu się dojrzałych postaw także społecznych. Wskazali na aspekt naturalny i nadnaturalny poznania, którego nie należy mylić z wiarą. Wartości te znalazły odniesienie do formacji (łac. *formatio*: oznacza ukształtowanie, utworzenie, wywieranie trwałych wpływów prze osobę, grupę, instytucję). Prelegenci określili cele formacji, jakimi są:

- ukształtowanie w drugim człowieku i uznanie za własny określonego modelu struktur poznawczo-oceniających;
- rozwijanie umiejętności wynikających z przyjętego modelu działań;
- odkrywanie sensu swego życia w wymiarze naturalnym, jak i religijnym.

Na tle zarysowanego rozumienia wartości i formacji wyłoniły się kolejne tematy podejmowane przez osoby je prezentujące. Zatem przechodząc od wartości i formacji do pojęcia ojczyzny kryjącej w sobie dwa zasadnicze elementy ściśle ze sobą powiązane: terytorium i ludzi, dr Maria Szymańska skupiła się na rozumieniu wartości patriotyzmu pojmowanego w różnych przestrzeniach życia człowieka, postrzegając patriotyzm jako nie tylko miłość do własnej ojczyzny, ale też jako czynnik stanowiący kształtowanie własnej tożsamości w rodzinie, regionie i kraju. To ujęcie stało się punktem wyjścia dla ukazania wymiaru małej ojczyzny, co znalazło wyraz w wystąpieniu dr hab. Anny Walulik, prof. AIK, która ukazując sylwetkę biskupa Antoniego Długosza przedstawiła patriotyzm w perspektywie biograficznej. Kolejne wystąpienia sięgające do wspomnianych treści prowadziły ku wyłonieniu aspektu małej ojczyzny, który znajduje swoje bogactwo w Limanowej i całej ziemi limanowskiej, jak też na Zaozliu, co znalazło wyraz w kolejnych spostrzeżeniach poczynionych przez dr Marię Szymańską, oraz dr hab. Mirosławę Pindór. Dr hab. M. Pindór zwróciła uwagę na istotę teatru narodowego, jego repertuaru mającego na celu formację patriotyczną. Prelegentka zaznaczyła, że aktywność teatralna polskiej mniejszości narodowej, zamieszkującej czeską część Śląska Cieszyńskiego (tzw. Zaozie) jest zjawiskiem wielowymiarowym, realizującym się zarówno na płaszczyźnie zawodowej (profesjonalna Scena Polska i Scena „Bajka” Těšínského divadla w Czeskim Cieszynie), jak i amatorskiej (działające pod egidą Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego zespoły dramatyczne i teatry małych form scenicznych; ruch recytatorski). Oba obszary życia teatralnego jawią się (zarówno w perspektywie historycznej jak i współczesnej) – za sprawą języka i repertuaru – jako równie ważne w sferze zachowania i budowania wśród polskiej społeczności na Zaozliu wartości: 1) narodowych (identyfikacja z polską kulturą, podtrzymywanie narodowej tożsamości w warunkach obcego państwa); 2) etnicznych (pielęgnowanie poczucia przynależności do własnej grupy i jej kultury – zaoziańskiej, którego podstawą jest akceptacja rdzennych wartości własnej społeczności etnicznej); 3) regionalnych (podkreślanie jedności społeczno-kulturowej całego regionu Śląska Cieszyńskiego, zarówno jego części polskiej, jak i czeskiej; doprowadzenie do myślenia o Śląsku Cieszyńskim jako o przestrzeni wspólnej). Wyłaniające się znaczenie odpowiedzialności twórców, reżyserów itd.

znajduje wyraz w nauczaniu Jana Pawła II, nad którym pochyliła się dr Dominika Żukowska-Gardzińska. Integralny charakter nauczania Jana Pawła II – Karola Wojtyły bezsprzecznie podkreśla realizowanie się osoby przez czyn, bądź w czynie, co znajduje wyraz w budowaniu wspólnoty rodzinnej, postrzeganej też jako mała ojczyzna. Rodzina to miejsce i ludzie, w których kształtują się postawy społeczne, kulturowe, duchowe itd., jak to przedstawiła Katarzyna Długoszevska z Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusku. Temat rodziny, jej rola i tożsamość stała się tłem dla ukazanej analizy postaw ojcostwa w odniesieniu do jej członków, zwłaszcza dzieci, co zaakcentował Grzegorz Zelek – doktorant Akademii Ignatianum w Krakowie, i co także znalazło w pewnym sensie wyraz w dzieleniu się refleksją Moniki Trybulskiej – doktorantki Akademii Ignatianum w Krakowie, nad autentycznością doradcy zawodowego.

Pierwszy dzień obrad zamknęło wystąpienie Bogusława Sowy z Zespołu Szkół Nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Limanowej, poświęcone patriotyzmowi lokalnemu pojmowanemu jako bezcenna wartość w kształtowaniu świadomości narodowej. Wartość kształtowania i pogłębiania świadomości narodowej w zakresie dojrzałego spojrzenia na patriotyzm zostało wydobyte podczas akademii zatytułowanej „Kiedy myślę Ojczyzna...”, poświęconej obchodom 100-lecia odzyskania niepodległości Polski, przygotowanej przez młodzież Zespołu Szkół nr 1 im. Józefa Piłsudskiego w Limanowej pod kierunkiem nauczycieli: Małgorzaty Wątroby i Leszka Mordarskiego. Akademia była rodzajem spektaklu wiążącego w sobie wszelakie wytwory kultury: malarstwo, oprawę muzyczną, bogactwo słowa w wymiarze epicko-lirycznym. Przyjęta koncepcja chronologicznego ujęcia dziejów odzyskania niepodległości podkreśliła wartość jedności patriotycznej w kluczowych momentach życia Polaków. Gotowość do złożenia krwawej i tzw. białej ofiary na drodze męczeństwa została zaakcentowana podczas pięknego, wzruszającego, przenikającego serce przedstawienia. Uczestnictwo w nim można określić braniem udziału w uczcie duchowej, „okraszonej” wykonaniem pieśni patriotycznej przez utalentowaną absolwentkę tejże szkoły, studentkę Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie – Sylwię Zelek. Talenty wymagają dostrzeżenia. Nic zatem dziwnego, że pierwszemu dniu obrad prowadzonemu przez ks. prof. dr. hab. Zbigniewa Marka SJ i dr Marię Szymańską towarzyszyło wręczenie

dypłomów stypendystom tej szkoły przez Starostę Powiatu Limanowskiego – Jana Puchałę, bez którego patronatu ta konferencja mogłaby nie dojść do skutku.

Drugi dzień konferencji miał miejsce w Starostwie Powiatowym w Limanowej, które otworzyło swe podwoje naukowcom, nauczycielom i wszystkim chętnym. Tym razem otwarcia konferencji dokonał Wicestarosta – Mieczysław Uryga. Drugi dzień obrad prowadziła dr Maria Szymańska, która nawiązała do zagadnień poruszanych podczas pierwszego dnia obrad, wskazując na ich integralność w kontekście omawianej tematyki drugiego dnia. Jej wykład dotyczący aktualnego rozumienia kultury w świetle teorii kultury edukacji według J. Brunera zasygnalizował wymiar kulturowy kształcenia nauczycieli i uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem wartości talentów, jakie każdy z nas posiada. Ten aspekt został rozwinięty w wystąpieniu dr Anety Kamińskiej traktującej zdolność czy też zdolności jako wartość. Ukazała ona wagę rozwoju jednostek zdolnych dla życia publicznego społeczności lokalnych, które stanowią dla nich pewien oryginalny, niepowtarzalny kapitał, gdyż dzięki swojemu krytycyzmowi i nietuzinkowemu myśleniu są w stanie wygenerować pomysły i różnorodne rozwiązania służące im i ich otoczeniu. Dodała, że społeczność lokalna musi dostrzec specyficzne potrzeby wymagające zaspokajania poprzez odpowiednie rozwiązania na polu nauki, w tym w szkole, na każdym szczeblu, i pracy. Właściwa edukacja dla zdolnych bowiem daje możliwość ich własnego rozwoju, ale też rozwoju społeczności, w jakiej żyją. Zaznaczyła, że marnowanie zdolności jest w obecnej dobie niedopuszczalne. W naszym kraju powinniśmy wzorować się na podejściu do zdolności i zdolnych osób prezentowanym przez kraje bardziej rozwinięte. To zagadnienie wpisywało się w problematykę dojrzałego kształtowania wolności i odpowiedzialności ukazaną przez dr Ewę Tomaszewską. Prelegentka poddała pod refleksję metaforę wnyku, w którym człowiek wikła się pod wpływem czynników osobowościowo-społecznych, wciąż pragnąc w głębi swej duszy oswobodzenia. W podobnym duchu na postawione pytania natury refleksyjno-filozoficzno-kulturowej usiłowała odpowiedzieć Iwona Paślawska-Smęder, doktorantka Akademii Ignatianum w Krakowie, zestawiając twórczość rozumianą jako wartość pedagogiczną w powiązaniu z religijnym rozwojem człowieka. W tym rozwoju niezwykle ważną rolę odgrywa budowanie jedności społecznej,

co zostało między innymi odzwierciedlone na polu aksjologiczno-legislacyjnym zaakcentowanym przez Rafała Smolenia, doktoranta Uniwersytetu Warszawskiego. Innym wymiarem budowania jedności wspólnotowej jest przestrzeń terytorialna coraz częściej zagrożona przez komercjalizację, na którą uczulał w swoim wystąpieniu Marek Ciechowski, doktorant Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jednym z wielu czynników budowania jedności społecznej jest szeroko zaakcentowana w wystąpieniach kultura, a w niej muzyka jednocząca różnorodne środowiska życia społecznego. Sebastian Szymański, doktorant Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, nadał muzyce wyjątkowe brzmienie społeczno-kulturowe.

Inną domeną budowania twórczej jedności społecznej są Uniwersytety Dziecięce. Ta tematyka została poruszona przez dr Joannę Popielską w wystąpieniu: *Po co dzieci na uniwersytetach? – jakie wartości mogą przekazać współcześni naukowcy*. Wspomniane, bogate wieloaspektowe rozważania nabrały specyficznego wymiaru, biorąc pod uwagę aspekt badań autoetnograficznych opisany przez dr Magdalenę Ciechowską. Inny wymiar badawczy ukazała s. Mariola Bach, doktorantka Akademii Ignatianum w Krakowie, odnosząca się do życia i działalności Kardynała Stefana Wyszyńskiego – Prymasa Tysiąclecia, wiarygodnego świadka miłości do Boga, drugiego człowieka i Ojczyzny. Na szczególną uwagę zasługują też poruszane zagadnienia przez: Mawloud Mohadi, w wystąpieniu pt. *Islamic values and their civilizational role*, prof. Myroslava Duzha-Zadorozhna w wystąpieniu *A value-based approach to training social pedagogues for work with families*, prof. Marię Szwed ukazującą jakość pracy społeczno-pedagogicznej opartej na wartościach, czy też w wystąpieniu PhD Pantelis Komninos, Hellenic Open University, Greece, zatytułowanym: *Social life and cultural diversity on the Aegean Bronze Age frescoes*. Prelegent ten zaznaczył: „In a prehistoric society, where written sources are lacking, we can draw useful conclusions mainly through iconography, both on the cultural diversity and the principles and values that characterize such an early society. In particular, frescoes, through the permanent character that they give to space and its meaning, allow us to illuminate their social structures and their complexity, to the extent that modern western thought allows it. The frescoes of the prehistoric Aegeum illuminate issues of ideology and religion, mainly through ritual, funeral, sacrificial or flowering

ceremonies, issues related to aspects of political life such as gatherings, economy, warfare. At the same time, frescoes allow us to explore ethnic identities, self-identification of groups in the Aegean region, as well as relations, interactions and mobility in the wider East Mediterranean region during the Late Bronze Age”.

To wystąpienie było w pewnym sensie kłamrą spinającą terażniejszość z przeszłością i pytaniem o przyszłość, nasuwającym się po refleksji Moniki Orechovej z Vilnius University, która skupiła się na aspekcie liberalizacji w wystąpieniu pt. *Discipline and responsibility in education: Sartrean answers to Foucauldian questions*. Podsumowaniem drugiego dnia obrad było wystąpienie prof. Anny Hamling, zatytułowane *Values in public life: insights, implications, applications*. Prelegentka, dostrzegając wpływ wartości na moralny osąd i osobiste postępowanie liderów życia społeczno-politycznego, scharakteryzowała go na podstawie statusu bohatera – senatora Johna McCaina urzeczywistniającego moralne wartości w życiu publicznym.

Podsumowując, zasygnalizowane tematy prezentowane przez naukowców oraz niejednokrotnie pedagogów-praktyków stanowiły zaledwie przysłowiową „kroplę w morzu”. Zagadnienia dotyczące wartości wciąż wymagają rzetelnej, obiektywnej refleksji skłaniającej do przemiany własnych postaw, przekonań a nawet i stylów życia.

ADRES DO KORESPONDENCJI

Dr Maria Szymańska
Akademia Ignatianum w Krakowie
Wydział Pedagogiczny
Instytut Nauk o Wychowaniu
e-mail: maria.szymanska@ignatianum.edu.pl